

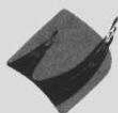
حاشیه‌های فمینیستی قرآن

علیّه هدايت الله

www.ketab.ir

ترجمه

مرضيه محصص و نفيسه دانش فرد

نشرکردن

Aysha A. Hidayatullah
Feminist Edges of the Qur'an
Oxford University Press, 2014

سرشناسه: هدایت‌الله، عایشه

Hidayatullah, Aysha A

عنوان و نام پدیدآور: حاشیه‌های فمینیستی قرآن/ عایشه هدایت‌الله، مترجمان مرضیه محمص، نفیسه دانش‌فرد؛ دبیر علمی مهرداد عباسی.

مشخصات نشر: تهران: نشر کرگدن، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۳۶ ص: ۱۴ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۲۰-۹۰-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: *Feminist edges of the Qur'an*, [2014].

موضوع: قرآن -- نقد فمینیستی

موضوع: Qur'an -- Feminist criticism

موضوع: قرآن -- تأویل

موضوع: Qur'an -- Hermeneutics

موضوع: نقد فمینیستی

موضوع: Feminist criticism

شناسه افزوده: محمص، مرضیه، ۱۳۵۹ -، مترجم

شناسه افزوده: دانش‌فرد، نفیسه، ۱۳۵۷ -، مترجم

شناسه افزوده: عباسی، مهرداد، ۱۳۵۶ -، دبیر علمی

رده‌بندی کنگره: BP۱۳۰/۲

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۲۲۶۰۸۲

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۷۵۴۲۸۸۳

همه حقوق برای نشر کرگدن محفوظ است.

www.kargadanpub.com

[telegram.me/kargadanpub](https://t.me/kargadanpub)

[instagram.com/kargadan.pub](https://www.instagram.com/kargadan.pub)

مجموعه اسلامپژوهی ۵

دبیر مجموعه: مهرداد عباسی

حاشیه‌های فمینیستی قرآن

نویسنده: عایشه هدایت‌الله

مترجمان: مرضیه محمص (هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی) و نفیسه دانش‌فرد

ویراستار علمی: فاطمه مصلح‌زاده

مدیر هنری: سحر ترهنده

صفحه‌آرا: هادی عادل‌خانی

ناظر چاپ: علی محمدپور

لیتوگرافی: نقش سبز

چاپ و صحافی: زعفران

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۲۰-۹۰-۷

چاپ اول: ۱۴۰۰

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

یادداشت دبیر مجموعه

از زمان تدوین قرآن به عنوان نخستین و معتبرترین منبع مکتوب اسلامی تا به امروز، دانشمندان مسلمان آثاری پُرشمار در عرصه‌های گوناگون تفسیر، حدیث، تاریخ، فقه، اخلاق، کلام و فلسفه تألیف کرده‌اند و کتابخانه‌ای غنی از علوم اسلامی به جای گذاشته‌اند. شناخت دقیق و عمیق این میراث مکتوب از مهم‌ترین برنامه‌ها در پژوهش‌های معاصر در حوزه اسلام است. مجموعه «اسلام‌پژوهی» مجالی است برای معرفی و انتشار آثاری که به نحوی نظام‌مند و با استفاده از روش‌ها و ابزارهای نوین به پژوهش در این میراث پرداخته‌اند.

اینک و در آستانه دهه سوم سده بیست و یکم میلادی بی‌تردید نمی‌توان اسلام‌پژوهی را در مرزها و محدوده‌های جغرافیایی، زبانی و عقیدتی محصور کرد و هیچ محققی را از پژوهش درباره متون مقدس اسلام و بررسی عقاید و اعمال مسلمانان بازداشت. قرآن متنی و حیانی متعلق به ادبیات مکتوب جهان است و تاریخ جزیره العرب در زمان ظهور اسلام بخشی مهم از تاریخ خاورمیانه در دوران باستان متأخر به شمار می‌آید. وانگهی، مرزهای جهان اسلام در دنیای معاصر بسیار گسترده‌تر از سده‌های پیشین است و مسلمانان فراوانی در اقصا نقاط دنیا از جمله اروپا، آمریکا، چین، روسیه و اندونزی حضور دارند. از این رو، کاملاً طبیعی است که محققان رشته‌های گوناگونی چون زبان‌شناسی، نشانه‌شناسی، باستان‌شناسی، قوم‌شناسی، مردم‌شناسی، دین‌شناسی و نیز مطالعات تاریخ سیاسی، تاریخ اجتماعی و تاریخ فرهنگی با خاستگاه‌ها و رویکردهای متنوع و متکثر مستقیم یا غیرمستقیم به شناخت

اسلام و اندیشه و عمل مسلمانان روی آورند. امروزه مطالعهٔ دین اسلام از جنبه‌های گوناگون به برنامه‌های پژوهشی در محافل علمی بسیاری از کشورهای جهان، به‌ویژه دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های تحقیقاتی اروپا و امریکای شمالی، تبدیل شده است. در چند دههٔ اخیر، انتشار آثار متعددی در شکل‌های گوناگون تک‌نگاری، مجموعه‌مقاله، کتاب راهنما، دست‌نامه و دائرةالمعارف در برنامهٔ کار برخی ناشران بزرگ و معتبر غربی قرار گرفته است، تا جایی که مجموعه‌هایی خاص را به موضوعات مرتبط با اسلام و اندیشهٔ اسلامی اختصاص داده‌اند.

مجموعهٔ «اسلام‌پژوهی» در پی این است که از طریق ترجمهٔ برخی آثار معتبر در حوزهٔ مطالعات اسلام که به زبان‌های اروپایی منتشر می‌شوند، تصویری واقعی از پیش‌فرض‌ها، مسئله‌ها، روش‌ها و دیدگاه‌های جدید در این حوزه عرضه کند و رهیافت‌ها و چشم‌اندازهای نوین اسلام‌پژوهی را پیش روی پژوهشگران و علاقه‌مندان قرار دهد. هدف پدیدآورندگان این مجموعه نه صرفاً کاری حرفه‌ای برای برگردان چند کتاب از زبانی به زبان دیگر، بلکه تلاشی است در جهت دفاع از پژوهش بی‌طرفانه و عینی‌گرایانه در بررسی اسلام و گامی است در راستای تقویت گفتمان علمی و دانشگاهی در عرصهٔ اسلام‌پژوهی به زبان فارسی. از این رو، معیار انتخاب آثار این مجموعه برخورداری از رویکرد آکادمیک و انتقادی و مراعات معیارهای محققانه در تراز بین‌المللی است. امید می‌رود معرفی و رواج این قبیل پژوهش‌ها در ایجاد تحول در پارادایم اسلام‌پژوهی به زبان فارسی مؤثر افتد و مسیر دستیابی به وضعی مطلوب‌تر در مطالعات اسلامی را هموارتر کند.

فهرست

۱	یادداشت مترجمان
۵	پیش‌گفتار
۱۱	مقدمه

فصل اول. پیدایی تاریخی تفسیر فمینیستی قرآن

۳۷	۱. تاریخ تفسیر
۵۳	۲. چهارچوب‌های فمینیسم
۶۵	۳. ارتباط با الاهیات فمینیستی و حکومت

فصل دوم. سه روش تفسیر فمینیستی قرآن

۸۹	۴. روش بافت‌مندسازی تاریخی
۱۱۷	۵. روش درون‌متنی
۱۴۵	۶. طرح‌واره توحیدی

فصل سوم. نقد تفاسیر فمینیستی قرآن

۱۶۳	۷. نتایج اولیه
۱۸۹	۸. بازنگری انتقادی

یادداشت مترجمان

در دهه‌های گذشته، مطالعات قرآن به حوزه‌ای مستقل در برنامه‌های پژوهشی محافل دانشگاهی غربی تبدیل شده است. آشنایی با آثار متنوع مکتوب در این عرصه با رویکردی علمی و با بهره‌گیری از روش‌های صحیح پژوهشی تأثیر شایانی بر گفتمان قرآن پژوهی فارسی خواهد داشت. ترجمه برخی آثار تأثیرگذار و قابل توجه از میان حجم انبوه این پژوهش‌ها می‌تواند در این راستا مفید باشد و گفتمان جدیدی را به فضای فکری مطالعات اسلام و قرآن در ایران وارد کند. رویکردهای فمینیستی به قرآن در سال‌های اخیر به شکلی فزاینده در فضای آکادمیک مطالعات قرآن ظهور و بروز داشته است. انگاره‌های مطرح در رویکرد فمینیستی از مباحث مشترک میان علوم قرآنی، فلسفه دین، کلام و زبان‌شناسی است.

کتاب حاشیه‌های فمینیستی قرآن را می‌توان مهم‌ترین اثر عایشه هدایت‌الله دانست. هدایت‌الله کارشناسی خود را در مطالعات زنان و کارشناسی ارشد و دکتری خود را در رشته مطالعات ادیان از دانشگاه کالیفرنیا در سانتا باربارا دریافت کرد و از سال ۲۰۰۸ تاکنون در دانشگاه سانفرانسیسکو مشغول به تدریس است. این کتاب، که در سال ۲۰۱۴ به چاپ رسیده، در واقع پایان‌نامه دکتری اوست که در آن روش‌شناسی تفسیرهای فمینیستی قرآن به قلم تعدادی از زنان مفسر مسلمان بررسی و نقد شده است.